

פרוזה

יד לסבתא

רויד פואנקינוס מפגיש באומץ בין צעירות לזיקנה. אבל הוא לא מתאפק והופך את סיפור האהבה המרגש הזה למשולש רומנטי

המזכרות

רויד פואנקינוס. תירגמה מצרפתית: לי עברון וזקנין, הוצאת כתר, 219 עמ', 94 שקלים

מאיה נסטלבוואיז

ח

ביך לבכות בקריאת ספרים. מביך לבכות כשפסקאות מתגדרות, ממתינות לרגע שיגרשו את הסאה ולא יהיה מקום להכיל את כולן. לי זה קרה בקריאת "המזכרות" של רויד פואנקינוס בעמוד 146. לא נעים להורות, אבל לא היה מדויק בר בשתי דמעות סמליות מלוח באגנה, אלא בהתייפות נוראה, שאילצה אותי להסתכל מסביב שאף אחד לא רואה, לקום, להביא חבילת טישו ולנסות לכבות בעור"ת את זכר סבא וסבתא שעורר הספר. ובכלל לא התכוונתי. אחרי "העריני נות", שהיה רבימכר בינלאומי, ליטפתי בחשר את עטיפת "המזכרות" וחשבתי שכל מטרתו תהיה לנסות לפרוט לי על נימי הרגש. "העריני" שהיה כתוב כתיס ריט ואף הנפך בהמשך לסרט, הוע בעיני מומאזק להרשים את הקורא, לסחוט ממנו דמעות. כבר בתחילת "המזכרות" מתגלה המספר, צעיר פריסאי שפורט את מעלליו המשפחתיים האישיים. הקורא פוגש אותו בפתחו של הסיפור בטקס לוויית סבו,

מלווה בתחושת התמצה בגלל הפרידה שלא התרחשה. בניסיון לשכך את ההרי גשה הזאת פונה המספר אל מה שנשאר: סכנו הקשישה. המספר מלווה אותה אל סוף חייה, ובנקודה מסוימת פוגש בדרך את אהובתו, שלה המתין כל ימי חייו. "המזכרות" נאמן מבחינה ויזואלית לסגנון ה"פואנקינוס" הטיפוסי. לאחר כל פרק מודפס תתיפרק בפונט אחר ומציג זיכרון קטן של אותה הרמויות שהוכרה לעיל. סידור הפרקים הזה מעניק נופך תלת־ממדי לספר. הממד הראשון הוא ההתרחשות העלילתית עצמה, המתקיימת כמסגרת הסיפורית. הממד השני הוא אותם זיכרונות של דמויות אחרות המבליחות בעלילה ומפריעות לה לסירוגין. אלו הם זיכרונות קטנים, פרטיים ומחודדים, שנוגעים במחשבות האינטימיות ביותר של דמויות מוכרות. כיצד ידע פואנקינוס, למשל, על מה חשב אנטוני גאורי ברגע מותו? הממד השלישי מפתיע: זה סיפור בתוך סיפור, שבו המספר מתאר כיצד הוא מנסה לכתוב ספר משלו ולא מצליח. והוא עושה את כל המאמצים האפשריים כדי שזה יקרה. בין השאר הוא מארגן לעצמו את התפאורה המושלמת לכותב מתחיל, בהיותו תורן לילה בדרלפק קבלה במלון קטן.

מבחינת תוכנו מפגיש הספר בין צעיר וזיקנה: בין תחילת החיים, לפני שמשוהו משמעותי קרה והכל עוד לפנינו ונתון לבחירתנו, לבין סופם, ברגע שנאחזים בהם בניסיון אחרון לתיקון, לגאולה. המספר הוא אמנם תחור צעיר, אבל גיבורת הסיפור היא סבתו חוקנה. קשה היה להימנע מלהיזכר בספר "הזקן בן המאה שיצא מהחלון ונעלם"; אם פואנקינוס קרא את ספרו של יונס יונסון, הוא ערך לו תיקון בספרו. סבתו של הגיבור היא התשור בה הגשית המשוכללת לאלן קרלסון בן המאה. גם היא, בגמלוניות חנינית, מנסה להשכין שלום בנפשה לקראת המוות. הסנסו פאנשה שלה הוא נכדה, שמשכין אותה בזיכרונות, בזיכרון בני המשפחה ואף בזיכרונות של הקורא. הוא גם משתף פעמיים עם גחמתייה השובבות, שלא נאמרות בקול רם. כמו במציאות, גם בסיפור נמהלת היוקנה בילדות. לפני הפרידה, זקנים רבים חוורים להיות ילדים. כך הופך הנכד להיות הורה האחראי על סבתו. הוא נשלח לטפל בסבתו על ידי אביו, שמטפל בינתיים באשתו החולה, הלא היא אמו של המספר. ומשום מה, המספר רבך בסבתא ולא באם.

רויד פואנקינוס. ניסיון אחרון לתיקון

פואנקינוס שולט היטב בטקסט שלו. כתיבתו יציבה ומתונה והיא מחולקת בסדר מופתי לתבניות. אלה הם זיכרונות של אנשים מבוגרים, אבל הוא מצליח להצעיר את הטקסט בין עבר, הווה לעתיד. הוא ממקם את העלילה בשנת 2003 מבלי לכתוב זאת מפורשות. הקורא יכול להסיק זאת מאירוע מטאורולוגי שהתרחש באותה שנה. האירוע קשור גם הוא לזקני צרפת, שכן באותו קיץ קשה מתו יותר מ-10,000 זקנים. "אחר כך נעשה הקיץ ההוא רצחני. חוקנים נגמלו מן האיפוק ובבת אחת כבשו את חרירי המתים. גם זו דרך למחות. (...)" כך גילו הצרפתים את הוועה הגריאטרית.

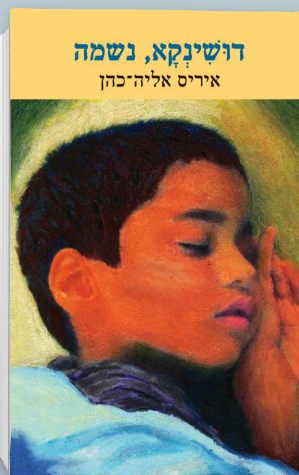
לפתע התגלו גברים ונשים נטושים, שמתים לברם בדירותיהם" (עמ' 34). גם שמו של הספר מתייחס לעבר. נרמה שהשם במקור בצרפתית Les Souvenirs אמור היה להיתרגם כ"זיכרונות". הכותרת המקורית בצרפתית עשויה להתאים יותר אם מתייחסים לאותם תתיפרקים שמציעים זיכרון אחד בלבד. בהוצאה בחורו להתייחס אל הכותרת הצרפתית באופן מוחשי ולקרוא לספר "המזכרות". Souvenirs הם זיכרונות, אך גם אותם הפצים שקונים תיירים בארץ וזה וכאשר מסתכלים עליהם בבית, נזכרים בטיול, במקומות, בחוויות ובאנשים. הניסיון להפוך את הנוסטלגיה הרוחנית (ויכ רונות) להפך מוחשי (מוכרות) הוא מקורי, אך לא תמיד מתמוג באופן הרמוני עם קווי העלילה ועם אחורי הקלעים של הסיפור. "המזכרות" יכול היה להיות ספר שונה, ספר שבו נכד נותן יד לסבתו הקשישה ומלווה אותה לאורך המעבר הבודד של הפרידה מהחיים. אבל פואנקינוס, סופר רומנטי, אינו יכול לסרב למשיכה הטבעית שלו לכתוב סיפורי אהבה. לכן מבליחה לחייו של המספר הרווק והמתבודד בחורה צעירה ומושכת. בעיצומה של הדרמה המר רבידית מתלקח רומן רומנטי, שמסיט את העלילה מהנושא החשוב שלה, ואף משכיח אותו. לעתים צריך לדעת מתי לעצור.

Les Souvenirs / David Foenkinos

פרוזה במיטבה בהוצאת הקיבוץ המאוחד

זה עתה הופיע, והביקורת כבר משבחת

דושינקה, נשמה | איריס אליה כהן

"איריס אליה כהן הייתה אחת התגליות הממטימות של הספרות העברית בשנים האחרונות בזכות העונג החושני שסיפק ספר הביכורים היפהפה שלה, 'מכתוב'. עכשיו היא עומדת למבחן הספר השני ועוברת אותו בהצטיינות מלאה..." "דושינקה, נשמה" הוא מעשה מרכבה קלידיסקובי מרשים, שבו הדמויות החונות סביב להדס, גיבורת הספר, מאירות אותה מזוויות שונות, בעוד העלילה מתקדמת ומעמיקה, מתפרשת ומתכוננת בחזרה. איריס אליה כהן גדלה והייתה לסופרת מעוררת השתאות וסוחבת."

רוך-נון, 'שעות מסופת', ידיעות אחרונות

חדש!

האצטדיון | עמוס טלשיר

אשה עירומה מפתיעה מאה אלף אוהדי כדורגל, הצופים במשחק. היא פורצת בריצת מחאה אל כר הדשא כשעל ישבנה כתובת מחאה: 'עולם חופשי'... זהו רומן מקורי, מרתק, חזק ומטלטל - טעון בריאליזם נוקב ובפנטזיה מפתיעה. האצטדיון הוא מיקרוקוסמוס של העולם האכזר והציוני, גיבורי העלילה משחקים כל אחד תפקיד שמעבר למקרה 'הפרטי' שלו, והמציאות המתעצבת בסיפור מטרידה, מעיקה ומאתגרת.

